

Uniwersytet Warszawski

MACIEJ ZIELEPUCHA
ORCID: 0000-0002-7419-9687
zielepucha.maciej@gmail.com

Nowelizacje przepisów części piątej Kodeksu postępowania cywilnego w latach 2017–2019 – ocena wprowadzonych regulacji

Amendments to the Provisions of the Fifth Part of the Civil Procedure Code
in 2017–2019 – Evaluation of the Introduced Regulations

WPROWADZENIE

W części piątej ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹ zatytułowanej „Sąd polubowny (arbitrażowy)” ustawodawca określił podstawowe zasady postępowania przed sądem polubownym oraz relacje między sądem arbitrażowym a sądem państwowym, w tym reguły odnoszące się do uznawania, stwierdzania wykonalności i uchylania wyroków sądów polubownych. Pomimo głosów doktryny legislator nie zdecydował się na uregulowanie powyższych kwestii w odrębnej ustawie wzorem ustawy modelowej o międzynarodowym arbitrażu handlowym uchwalonej przez Komisję Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL)². Należy jednak zaznaczyć, że polski ustawodawca nie jest pod tym względem wyjątkiem³.

Sąd polubowny (arbitrażowy) definiowany jest najprościej jako sąd prywatny, powołany wolą stron, które powierzają wskazanym przez siebie arbitrom

¹ Dz.U. 2021, poz. 1805, ze zm., dalej: k.p.c.

² A. Kąkolecki, P. Nowaczyk, *Źródła prawa, wytyczne, regulaminy*, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 8: *Arbitraż handlowy*, red. A. Szumański, Legalis 2015, Nb 6.

³ Przepisy dotyczące arbitrażu zostały uregulowane w jednej ustawie wraz z sądownictwem państwowym również w takich krajach jak m.in. Niemcy, Francja, Holandia i Estonia.

rozstrzygnięcie ich sporu prawnego⁴. W doktrynie i w orzecznictwie podkreśla się, że istota sądownictwa polubownego opiera się na trzech zasadach: niepaństwowym charakterze, zgodnej woli stron jako źródle umocowania do rozstrzygnięcia sporu oraz zrównaniu mocy prawnej wyroku sądu polubownego (po homologacji) z mocą prawną wyroku sądu państwowego⁵.

Przepisy części piątej Kodeksu postępowania cywilnego, obowiązujące od 17 października 2005 r. (wcześniej, od wejścia w życie Kodeksu postępowania cywilnego do 16 października 2005 r., przepisy dotyczące arbitrażu również były uregulowane w tym akcie prawnym, lecz nie w części piątej, tylko w księdze trzeciej części pierwszej), nowelizowano dotychczas osiem razy. Trzy ostatnie nowelizacje miały miejsce w latach 2017–2019. Zakres i znaczenie wprowadzonych nimi zmian uzasadniają ich bardziej szczegółową analizę. W niniejszym opracowaniu omówione zostały zmiany przepisów o sądzie polubownym wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego nowelizacjami z lat 2017–2019, a także – mimo upływu krótkiego okresu od ich wprowadzenia – dokonano oceny wprowadzonych zmian.

ZWIĘKSZENIE POZIOMU OCHRONY KONSUMENTÓW

Ustawą z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich⁶ dodano art. 1164¹ k.p.c., który stanowi, że zapis na sąd polubowny obejmujący spory z umów zawartych z konsumentem może być sporządzony tylko po powstaniu sporu i wymaga zachowania formy pisemnej. Przepis ten określa również postanowienia wyżej wskazanego zapisu, które pod rygorem nieważności powinny być wymienione w jego treści⁷. Wprowadzono jednocześnie art. 1194 § 3 k.p.c., który stanowi, że w przypadku sporów wynikających z umów, których stroną jest konsument, rozstrzygnięcie sporu według ogólnych zasad prawa lub zasad słuszności nie może prowadzić do pozbawienia konsumenta ochrony przyznanej mu bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa właściwego dla danego stosunku. Dodatkowo, poprzez dodanie pkt 3 do art. 1206 § 2 k.p.c. i do art. 1214 § 3 k.p.c., rozszerzono katalog podstaw uchylecia wyroku sądu

⁴ T. Ereciński, K. Weitz, *Sąd arbitrażowy*, Warszawa 2008, s. 13. Podobnie m.in. R. Kuratowski, *Sądownictwo polubowne. Studium teoretyczno-praktyczne z uwzględnieniem prawodawstwa, obowiązującego w trzech dzielnicach Rzeczypospolitej, i polskiego Kodeksu postępowania cywilnego z roku 1930*, Warszawa 1932, s. 4.

⁵ Tak m.in. T. Ereciński, K. Weitz, *op. cit.*, s. 17; J. Misztal-Konecka, *Komentarz do tytułu pierwszego części piątej k.p.c.*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis 2020, Nb 35; wyrok SA w Warszawie z dnia 30 września 2020 r., VII AGa 2119/18, LEX nr 3160237.

⁶ Dz.U. 2016, poz. 1823.

⁷ Autor zamiennie posługuje się terminami „zapis na sąd polubowny” i „zapis”.

polubownego i odmowy uznania albo stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej. Wyżej wskazane przepisy znajdą zastosowanie, jeśli wyrok sądu polubownego (a w przypadku art. 1214 § 3 pkt 3 k.p.c. również ugoda przed nim zawarta) pozbawia konsumenta ochrony przyznanej mu bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa właściwego dla umowy, której stroną jest konsument, a gdy prawem właściwym dla tej umowy jest prawo wybrane przez strony – ochrony przyznanej konsumentowi bezwzględnie wiążącymi przepisami prawa, które byłoby właściwe w braku wyboru prawa. Uregulowania te weszły w życie 10 stycznia 2017 r. Należy podkreślić, że przesłanki wymienione zarówno w art. 1206 § 2 k.p.c., jak i w art. 1214 § 3 k.p.c. są z urzędu brane pod rozwagę przez sąd państwowy rozpatrujący sprawę.

W uzasadnieniu do rządowego projektu ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich⁸ wyjaśniono, że opisane wyżej zmiany zostały wprowadzone w celu implementacji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r.⁹ oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r.¹⁰. Należy podkreślić, że przepisy te weszły w życie dokładnie w takiej samej treści, w jakiej zostały zaproponowane w rządowym projekcie ustawy.

Na szczególną uwagę w kontekście art. 1206 § 2 pkt 3 k.p.c. jako podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego zasługuje badanie przeprowadzone przez M. Łabno¹¹. Uzyskała ona informacje o 227 orzeczeniach dotyczących skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego wydanych w latach 2005–2020. Co ciekawe, spośród przeanalizowanych rozstrzygnięć żadne nie dotyczyło skargi opartej na art. 1206 § 2 pkt 3 k.p.c. Autorka zaznacza jednak, że „trudno się temu dziwić, upłynęło za mało czasu od wprowadzenia omawianej regulacji, aby przed sądami powszechnymi mogły już zapaść rozstrzygnięcia dotyczące skarg wynikających z tej podstawy”¹². Zdaniem autora niniejszego artykułu sytuacja ta może już jednak świadczyć o bardzo małej popularności art. 1206 § 2 pkt 3 k.p.c. jako

⁸ Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich, s. 1, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/4169A98E5E473726C1257FD9002D8320/%24File/630-uzasadnienie.docx> (dostęp: 12.07.2022).

⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich) (Dz.Urz. L 165/63, 18.06.2013).

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich) (Dz.Urz. L 165/1, 18.06.2013).

¹¹ M. Łabno, *Skuteczność skarg o uchylenie wyroków sądów polubownych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2022, nr 4, s. 22–31.

¹² *Ibidem*, s. 30.

podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego. Podobnie ma się rzecz z art. 1214 § 3 pkt 3 k.p.c. jako podstawą odmowy uznania albo stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej. Wiodące systemy informacji prawnej – LEX i Legalis – także nie zawierają orzeczeń, których podstawą prawną byłyby przytoczone przepisy; rozstrzygnięcia takie nie są znane również autorowi niniejszej pracy. Wydaje się, że po ponad 5 latach od nowelizacji art. 1206 § 2 i art. 1214 § 3 k.p.c. brak orzeczeń opartych na ich podstawie może świadczyć o rzadkim w praktyce powoływaniu się na te przepisy¹³. Mimo to nie ulega wątpliwości, że pełnią one funkcję ochronną w stosunku do konsumentów i stanowią element regulacji prawnych, które zapobiegają łamaniu praw konsumentów przez przedsiębiorców. Art. 1206 § 2 pkt 3 i art. 1214 § 3 pkt 3 k.p.c. mogą znaleźć praktyczne zastosowanie wraz z rozwojem platform ADR (*alternative dispute resolution*) służących do rozwiązywania sporów powstałych na tle transakcji internetowych dokonywanych między przedsiębiorcami a konsumentami. W doktrynie już są obecne głosy, że zalety ODR (*online dispute resolution*) zdają się znacznie przewyższać wady¹⁴; co więcej, wydaje się, że coraz bardziej popularne staje się rozwiązywanie sporów drogą internetową¹⁵.

Powyższe uwagi pozostają aktualne również w stosunku do art. 1164¹ i art. 1194 § 3 k.p.c. Należy zauważyć, że art. 1164¹ § 1 k.p.c. stawia zapisowi na sąd polubowny obejmującemu spory wynikające z umów, których stroną jest konsument, takie same wymagania jak art. 1164 k.p.c. zapisowi na sąd polubowny obejmującemu spory z zakresu prawa pracy – oba zapisy muszą zostać zawarte w formie pisemnej w postaci kompromisu¹⁶. Natomiast art. 1164 k.p.c. nie zawie-

¹³ Może to też świadczyć o tym, że – ze względu na ograniczenia wynikające z art. 1164¹ k.p.c. – rzadko podejmowane są próby zawierania zapisów na sąd polubowny dotyczących umów zawartych z konsumentami.

¹⁴ B. Ziemblicki, *Going Online – Is the World Ready to Replace Litigation with Online Dispute Resolution Mechanisms?*, „Wrocław Review of Law, Administration & Economics” 2015, vol. 5(2), s. 49.

¹⁵ J.Y. Park, J.H. Choi, *The Issue of the Seat of Arbitration in ODR Arbitration*, 2020, <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/08/05/the-issue-of-the-seat-of-arbitration-in-odr-arbitration> (dostęp: 12.07.2022). Świadczy o tym również powstanie pierwszych w Polsce sądów polubownych online, tj. Sądu Arbitrażowego Online (<https://www.sadarbitrazowoyonline.pl/pl>), dostęp: 12.07.2022) oraz Ultima Ratio – Pierwszego Elektronicznego Sądu Polubownego przy Stowarzyszeniu Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie (<https://ultimaratio.pl>), dostęp: 12.07.2022).

¹⁶ Jedyńie dodatkowo należy wskazać, że znaczenie art. 1164 k.p.c. w praktyce jest marginalne. Tak m.in. M. Mędrala, *Zapis na sąd polubowny w sprawach z zakresu prawa pracy*, „Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej” 2007, nr 1, s. 413; A. Szlęzak, R. Pałubicki, *Pozasądowe sposoby rozwiązywania sporów pracowniczych. Uwagi ogólne*, [w:] *Pozasądowe sposoby rozwiązywania sporów pracowniczych*, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Antolak-Szymanski, Warszawa 2015, s. 25; R. Skowron, *Arbitration in Employment Disputes – de lege ferenda Comments 15 Years after Arbitration Clauses in Employment Relations Have Been Introduced in the Civil*

ra odpowiednika uregulowania zawartego w art. 1164¹ § 2 k.p.c., tj. wskazania elementów, które pod rygorem nieważności powinny znaleźć się w zawartej klauzuli kompromisarskiej. Powyższe zróżnicowanie budzi wątpliwości. Uzasadniona jest teza, że w zakresie zawierania zapisów na sąd polubowny ustawodawca traktuje konsumenta w relacji z przedsiębiorcą jako stronę jeszcze słabszą niż pracownika w relacji z pracodawcą. Mimo to nieuzasadnione wydaje się wskazane wyżej różnicowanie sytuacji konsumenta i pracownika przy zawieraniu klauzuli kompromisarskiej. Należy jednak zgodzić się z twierdzeniem, że w każdej sytuacji, gdy stroną sporu jest podmiot postrzegany jako słabszy (konsument, pracownik), brak równowagi sił powinien być kompensowany przez wprowadzenie odpowiednich regulacji ochronnych¹⁷.

Opisane powyżej zmiany Kodeksu postępowania cywilnego znacznie wzmacniają pozycję konsumenta będącego stroną w postępowaniu arbitrażowym i postarbitrażowym. Uzupełniają one istniejące regulacje systemu ochrony konsumenta, którego przykładem jest m.in. art. 385³ pkt 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny¹⁸, zgodnie z którym w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego¹⁹.

SUKCES DOKTRYNY

Ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych²⁰: a) zmieniono przepis dotyczący zdatności arbitrażowej; b) wprowadzono bardziej szczegółowe regulacje dotyczące arbitrażu korporacyjnego; c) uregulowano, że w przypadku zapisu wskazującego stały sąd polubowny strony co do zasady wiąże regulamin tego sądu obowiązujący w dacie wniesienia pozwu; d) doprecyzowano warunki powoływania arbitrów w przypadku wielości podmiotów po jednej ze stron postępowania arbitrażowego. Zmiany te weszły w życie 8 września 2019 r. Wprowadzenie ich do Kodeksu postępowania cywilnego należy uznać za sukces polskiej doktryny arbitrażowej, tym bardziej że w pierwotnym projekcie ustawy zmiany te nie były przewidziane.

Procedure, „Acta Iuris Stetinensis” 2020, vol. 31(3), s. 96; A. Orzeł-Jakubowska, *Komentarz do art. 1164*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2022, Nb 4.

¹⁷ B. Więzowska-Czepiel, *Nowe uregulowania sądownictwa polubownego w sporach wynikających z umów, których stroną jest konsument*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2017, nr 3, s. 43.

¹⁸ Dz.U. 2022, poz. 1360, ze zm., dalej: k.c.

¹⁹ Na mocy art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnie indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

²⁰ Dz.U. 2019, poz. 1495.

Na mocy nowelizacji art. 1157 k.p.c. otrzymał następującą treść: „Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego: 1) spory o prawa majątkowe, z wyjątkiem spraw o alimenty; 2) spory o prawa niemajątkowe, jeżeli mogą być one przedmiotem ugody sądowej”²¹. Przed zmianą treść przepisu budziła znaczne wątpliwości²². Nie było jasne, czy na gruncie art. 1157 k.p.c. kryterium zdatności ugodowej odnosiło się wyłącznie do sporów o prawa niemajątkowe czy może również do sporów o prawa majątkowe²³. W orzecznictwie i w doktrynie dominowała koncepcja, że zdatność ugodowa jest niezbędną cechą zdatności arbitrażowej w przypadku sporów zarówno o prawa majątkowe, jak i o prawa niemajątkowe²⁴. Nowa treść przepisu nie pozostawia już miejsca na wątpliwości – ustawodawca wyraźnie przewidział, że zdatność ugodowa warunkuje zdatność arbitrażową tylko w przypadku sporów o prawa niemajątkowe²⁵. Należy jednak zaznaczyć, że w doktrynie podnosi się, iż podział praw na majątkowe i niemajątkowe nie jest podziałem zupełnym²⁶.

Nowelizacja art. 1157 k.p.c. przesądziła również o tym, że co do zasady spory uchwałowe o prawa majątkowe mogą być przedmiotem postępowania prowadzonego przed sądem polubownym²⁷. Treść art. 1157 k.p.c. w zw. z art. 1163 § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed 8 września 2019 r. budziła wątpliwości na tle zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki, w szczególności sporów dotyczących uchylenia lub stwierdzenia nieważności uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych²⁸.

²¹ Przed nowelizacją art. 1157 k.p.c. stanowił, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe lub spory o prawa niemajątkowe – mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty.

²² Tak m.in. K. Ryszkowski, *Spory ze stosunku spółki w postępowaniu przed sądem polubownym w świetle nowelizacji KPC*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, nr 2, s. 90.

²³ Tak m.in. Ł. Chyla, *Reforma KPC w zakresie zdatności arbitrażowej sporów uchwałowych*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2019, nr 3, s. 36; A. Tujakowska, M. Olechowski, *The Latest Changes in Polish Civil Procedure – An Opportunity for Arbitration?*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25, s. 40.

²⁴ Uchwała SN z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 13/09, LEX nr 493962; postanowienie SN z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 670/09, LEX nr 589813; A.W. Wiśniewski, *Zdolność i zdatność arbitrażowa*, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 8: *Arbitraż handlowy*, red. A. Szumański, Warszawa 2015, s. 287; K. Weitz, *Komentarz do art. 1157*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, t. 6: *Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy)*, red. T. Ereciński, LEX/el. 2017, Nb 5.

²⁵ W doktrynie obecne są głosy, że treść art. 1157 k.p.c. uległa nie tyle zmianie, ile raczej przereklamowaniu. Tak, jak się wydaje, A. Szumański, *Wypowiedź na seminarium naukowym „Nowe granice arbitrażu” zorganizowanym w dniu 3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25, s. 6.

²⁶ Tak m.in. W. Popiołek, *Zdatność arbitrażowa sporów o prawa majątkowe*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 6, s. 9.

²⁷ Autor zamiennie posługuje się terminami „spory korporacyjne” i „spory uchwałowe”.

²⁸ A. Budniak-Rogala, E. Marszałkowska-Krześ, *Zdatność arbitrażowa – uwagi wybrane na tle nowelizacji ustawy z 31.07.2019 r.*, [w:] *Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie*, red. M. Dumkiewicz, J. Szczotka, K. Kopaczynska-Pieczniak, t. 2, Warszawa 2020, s. 837–865.

Wątpliwości te były tym większe ze względu na to, że Sąd Najwyższy w jednej z uchwał opowiedział się za poglądem, zgodnie z którym przepis art. 1163 § 1 k.p.c. nie zawiera normy szczególnej w stosunku do art. 1157 k.p.c. (orzeczenie dotyczyło przepisów w brzmieniu sprzed 8 września 2019 r.)²⁹. Należy zgodzić się z poglądem A. Szumańskiego, zgodnie z którym uchwała ta skutecznie zahamowała arbitraż korporacyjny w Polsce³⁰. W celu umożliwienia rozwoju tego typu arbitrażu w kraju niezbędna okazała się ingerencja ustawodawcy w postaci nowelizacji art. 1157 k.p.c. Na marginesie jedynie warto zaznaczyć, że – jak zostało wskazane w doktrynie – aż do września 2019 r. Polska była jednym z ostatnich państw Unii Europejskiej, które konsekwentnie odmawiały sporom uchwałowym zdatności arbitrażowej³¹.

Dla uniknięcia wątpliwości co do zdatności arbitrażowej sporów korporacyjnych legislator zdecydował się zmienić także treść art. 1163 k.p.c. W § 1 przepisu uregulowano, że zapis na sąd polubowny dotyczący sporów ze stosunku spółki zamieszczony w umowie lub statucie spółki handlowej wiąże spółkę, jej wspólników oraz organy spółki i ich członków, a nie tylko spółkę oraz jej wspólników, jak to miało miejsce przed 8 września 2019 r. W § 2 uregulowano kwestie proceduralne oraz odnoszące się do skuteczności zapisu na sąd polubowny w sporach o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia.

Nowelizację art. 1157 i 1163 k.p.c. należy ocenić pozytywnie, niemniej na uwagę zasługuje to, że nie rozwiązała ona wszystkich problemów związanych ze stosowaniem arbitrażu jako formy rozwiązywania sporów korporacyjnych; co więcej, spowodowała powstanie nowych problemów. Po pierwsze, mimo wprowadzenia regulacji umożliwiającej rozwój arbitrażu korporacyjnego rozwiązanie to nie jest stosowane w praktyce³². Po drugie, wciąż istnieją rozbieżności co do tego, czy spory uchwałowe są ze swej istoty sporami o charakterze majątkowym czy też kwalifikacja sporu korporacyjnego jako sporu o prawa majątkowe albo niemajątkowe powinna zależeć od przedmiotu, którego dotyczy uchwała³³. Po trzecie, znowelizowana treść art. 1163 k.p.c. rodzi wiele pytań dotyczących praktycznych problemów proceduralnych, jakie mogą wystąpić w sporze ze sto-

²⁹ Zob. uchwała SN z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 13/09, LEX nr 493962.

³⁰ A. Szumański, *Zmiany polskiego prawa arbitrażowego w zakresie arbitrażu korporacyjnego*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 7, s. 9.

³¹ Ł. Chyla, *Uwagi odnośnie do reformy polskiego prawa arbitrażowego w zakresie sporów wewnątrz korporacyjnych – część I*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2021, vol. 37, s. 257.

³² Idem, *Uwagi odnośnie sytuacji arbitrażu wewnątrz korporacyjnego w Polsce dwa lata po reformie*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, nr 3, s. 15.

³³ M. Żukrowska, *Spory uchwałowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 1*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, nr 7, s. 43–44.

sunku spółki rozstrzyganym przez sąd polubowny³⁴. Po czwarte, sporne jest, czy art. 1163 k.p.c. w obecnym brzmieniu znajdzie zastosowanie również w przypadku tzw. uchwał nieistniejących³⁵. Po piąte, ustawa nowelizująca nie zawiera przepisów intertemporalnych dotyczących postępowań arbitrażowych toczących się na podstawie zawartych wcześniej zapisów na sąd polubowny. Po szóste wreszcie, pojawia się problem natury dogmatycznej – spółka kapitałowa charakteryzuje się zasadą rządów większości nad mniejszością, podczas gdy postępowanie przed sądem polubownym powinno gwarantować równe traktowanie stron. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na regulację zawartą w prawie włoskim, zgodnie z którą udziałowcy lub akcjonariusze, którzy byli przeciwni wprowadzeniu zapisu na sąd polubowny do umowy (statutu) spółki, mogą skorzystać z prawa wyjścia ze spółki w ciągu 90 dni i wówczas ich udziały (akcje) podlegają przymusowemu wykupowi³⁶.

Opisane zmiany dotyczące zakresu zdatności arbitrażowej sporów, w tym sporów ze stosunków korporacyjnych, zostały pozytywnie ocenione przez doktrynę, przy czym jej przedstawiciele zaznaczają, że nowelizacja wprowadza również wiele wątpliwości. Z jednej strony wskazuje się, że niektóre zmiany są kontrowersyjne³⁷ czy wręcz niepotrzebne³⁸, z drugiej zaś pojawiają się głosy, że nowelizacja sprawiła, iż polskie regulacje arbitrażowe, będące jednymi z najbardziej rygorystycznych w całej Unii Europejskiej, na gruncie art. 1157 i 1163 k.p.c.

³⁴ Szerzej, ze wskazaniem poszczególnych problemów, zob. Ł. Chyla, *Uwagi odnośnie sytuacji arbitrażu wewnątrz korporacyjnego...*, s. 18–21; M. Żukrowska, *Spory uchwalowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 2*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, nr 8, s. 25–32. Por. Zapis dyskusji w ramach seminarium naukowego „Nowe granice arbitrażu”, zorganizowanego w dniu 3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25, s. 17 i n.

³⁵ B. Guzik, *Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących zaskarżania uchwał zgromadzenia wspólników i walnego zgromadzenia po 8.9.2019 r.*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, nr 1, s. 29–30.

³⁶ Szerzej na temat regulacji dotyczących arbitrażu korporacyjnego w poszczególnych państwach zob. Ł. Chyla, J. Glinka, *Zdatność arbitrażowa sporów uchwalowych w wybranych zagranicznych porządkach prawnych*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2017, vol. 21, s. 85–96; Ł. Chyla, *Zdatność arbitrażowa sporów uchwalowych w Polsce po nowelizacji KPC na tle wybranych zagranicznych porządków prawnych*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, nr 3, s. 15–36.

³⁷ M. Durbas, R. Kos, *Important Changes to Arbitration of Corporate Disputes Introduced*, 7.11.2019, <https://www.lexology.com/commentary/arbitration-adr/poland/kubas-kos-gakowski/important-changes-to-arbitration-of-corporate-disputes-introduced> (dostęp: 12.07.2022).

³⁸ M. Kocur, *Kilka uwag do najnowszej zmiany przepisów dotyczących arbitrażu*, 14.08.2019, <https://www.linkedin.com/pulse/kilka-uwag-do-najnowszej-zmiany-przepisow-25C3%25B-3w-dotycz%25C4%2585cych-michal-kocur/?trackingId=75SrA607m4T0S%2FqI8o6cyA%3D%3D> (dostęp: 12.07.2022).

w ich poprzednim brzmieniu stały się jednymi z najbardziej liberalnych³⁹. Jeszcze przed wprowadzeniem zmian do art. 1157 i 1163 k.p.c. pojawiały się głosy mówiące o kryzysie arbitrażu handlowego w Polsce⁴⁰. Nie ulega jednak wątpliwości, że nowelizacja uregulowań odnoszących się do zakresu zdatności arbitrażowej sporów stanowi krok w dobrym kierunku. Mimo że w praktyce przepisy te są wykorzystywane sporadycznie, wprowadzone zmiany umożliwiają dalszy rozwój arbitrażu korporacyjnego w Polsce. Przede wszystkim nowelizacja przesądziła, że spory uchwałowe co do zasady mogą być rozstrzygane przez sąd polubowny. Jest to bardzo istotne – trudnym zadaniem było podejmowanie działań mających na celu promocję i rozwój arbitrażu korporacyjnego w sytuacji, gdy nie było jasne, czy spory uchwałowe mają zdatność arbitrażową, a jeśli tak, to jakie warunki muszą spełnić, by były poddane pod rozstrzygnięcie trybunału arbitrażowego. Słusznie zwraca uwagę M. Żukrowska, że w wyniku nowelizacji oraz trudu podjętego przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie i Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Lewiatan, które zaproponowały dodatkowe regulaminy dotyczące sporów korporacyjnych⁴¹, ryzyko uchylenia wyroku sądu polubownego w takiej sprawie jest coraz mniejsze⁴². Zarazem jednak, ze względu na specyfikę sporów uchwałowych, całkowita eliminacja wyżej wskazanego ryzyka będzie możliwa dopiero wtedy, kiedy orzecznictwo sądów państwowych jednoznacznie wypowie się odnośnie do zastosowanych rozwiązań⁴³. Warto też zasygnalizować, że zmiana art. 1157 k.p.c. może rozstrzygnąć wątpliwości dotyczące zdatności arbitrażowej większości sporów prawnosportowych⁴⁴.

Na mocy tej samej nowelizacji art. 1161 § 3 k.p.c. nadano brzmienie, zgodnie z którym w przypadku, gdy zapis wskazuje stały sąd polubowny, a strony nie postanowiły inaczej, wiąże je regulamin tego stałego sądu polubownego obowiązujący w dacie wniesienia pozwu, a nie – jak przed 8 września 2019 r.

³⁹ L. Chyla, *Remarks on the Current Situation of Polish Intra-corporate Dispute Arbitration as to Compared to German and Italian Equivalents*, „Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools” 2020, vol. 40(4), s. 47.

⁴⁰ A. Szumański, *Czy jest w Polsce kryzys arbitrażu handlowego?*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 2, s. 91.

⁴¹ Szerzej na temat postępowania toczącego się na podstawie Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w Sporach Uchwałowych i historii jego powstania zob. K. Bilewska, *Nowe otwarcie w polskim arbitrażu korporacyjnym*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2022, nr 29, s. 9–12; *Historia Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w Sporach Uchwałowych zza kulis, czyli dlaczego i jak powstał Regulamin Uchwałowy*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2022, nr 29, s. 13–15.

⁴² M. Żukrowska, *Spory uchwałowe... cz. 2*, s. 31.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ Zdaniem autora ocena tego, czy dany spór dotyczy praw majątkowych czy też praw niemajątkowych, powinna być dokonywana *ad casum*, zarówno w przypadku sporów korporacyjnych, jak i sporów prawnosportowych. W ten sam sposób powinna być dokonywana ocena elementu dominującego w przypadku sporu o prawa dotyczące jednocześnie sfery majątkowej i niemajątkowej.

– obowiązujący w dacie zawarcia zapisu. Zmieniona treść art. 1161 § 3 k.p.c. zasługuje na aprobatę. Należy zgodzić się z poglądem wyrażonym na stronie internetowej Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, że „jest to zmiana odpowiadająca światowym standardom oraz przyczyniająca się do zwiększenia sprawności postępowania arbitrażowego z uwagi na fakt, że nowa, aktualna wersja regulaminu jest [co do zasady] lepsza od dotychczasowych, a więc lepiej chroni ona interes obu stron umowy, czy w konsekwencji interes stron sporu”⁴⁵. Należy dodać, że zalety nowelizacji art. 1161 § 3 k.p.c. będą najprawdopodobniej widoczne dopiero w przypadku zapisów na sąd polubowny zawartych po jej wejściu w życie⁴⁶.

Nie ulega wątpliwości, że zmiany wprowadzane w regulaminach poszczególnych stałych sądów polubownych mają na celu poprawę standardu prowadzenia postępowania przed takimi trybunałami arbitrażowymi. W praktyce nieczęsto zdarza się, by strony zawierały zapis na konkretny stały sąd polubowny z powodu treści poszczególnych przepisów przewidzianych w regulaminie tego sądu. Nawet jeśli taka sytuacja ma miejsce, strony zapisu nie są pozbawione możliwości uzgodnienia (czy to w treści zapisu, czy to *ex post*), że postępowanie przed trybunałem arbitrażowym będzie prowadzone według regulaminu obowiązującego w dacie zawarcia zapisu albo w innej dacie, art. 1161 § 3 k.p.c. ma bowiem charakter dyspozytywny. Istotne jest, że z pozoru drobna zmiana tego przepisu została wprowadzona wraz z nowelizacją art. 1157 i 1163 k.p.c. W ten sposób ustawodawca poczynił kolejny krok na stronę rozwoju arbitrażu korporacyjnego w Polsce. Skutkiem przeprowadzonej reformy było pojawienie się w doktrynie głosów, zgodnie z którymi wprowadzone zmiany powinny zagwarantować konkurencyjność polskich sądów polubownych w stosunku do trybunałów arbitrażowych z innych państw, w szczególności europejskich⁴⁷.

Ostatnią zmianą w części piątej Kodeksu postępowania cywilnego, wprowadzoną ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych, było dodanie art. 1169 § 2¹ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli z powództwem występują albo pozwano dwie lub więcej osób, powołują one arbitra jednomyślnie, chyba że zapis na sąd polubowny stanowi

⁴⁵ Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, *Zdatność arbitrażowa – ważna zmiana przepisów w KPC!*, 12.08.2019, <https://sakig.pl/aktualnosci/zdatnosc-arbitrazowa-zmiana-przepisow-w-kpc> (dostęp: 12.07.2022).

⁴⁶ W doktrynie słusznie wskazuje się, że ze względu na brak przepisów intertemporalnych w ustawie nowelizującej należy przyjąć, mając na względzie ochronę uzasadnionych oczekiwań stron zapisów na sąd polubowny, które funkcjonują już w obrocie, że art. 1161 § 3 zd. 2 znajdzie zastosowanie do zapisów zawartych od dnia 8 września 2019 r. Tak A. Orzeł-Jakubowska *Komentarz do art. 1161*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2022, Nb 37.1.

⁴⁷ K. Ryszkowski, *Disputes Related to the Company's Relationship in Arbitration Proceedings in the Light of the Amendments to the Polish Code of Civil Procedure from 2019*, “*Cadernos de Dereito Actual*” 2020, vol. 14, s. 154.

inaczej. Art. 1169 § 2¹ k.p.c. ma więc charakter względnie wiążący. Odnosi się on do tzw. postępowań arbitrażowych wielostronnych, tj. takich, w których po stronie powoda lub pozwanego występuje więcej niż jeden podmiot. Postępowanie wielostronne często ma miejsce w ramach arbitrażu korporacyjnego. Art. 1169 § 2¹ k.p.c. przyznaje prymat zasadzie jednomyślności, ale istnieje możliwość jej wyłączenia wolą stron i przejścia na zasadę rządów większości nad mniejszością⁴⁸. Także ta zmiana ma ułatwić w praktyce prowadzenie arbitrażu korporacyjnych, wprost przewidzianych w art. 1163 k.p.c. W razie zaskarżania uchwał organów stanowiących spółek kapitałowych i spółdzielni często zachodzi wielopodmiotowość po przynajmniej jednej ze stron postępowania.

Zmiany wprowadzone omawianą nowelizacją należy uznać za sukces doktryny i przyjąć je z aprobatą. Wprawdzie postępowania przed sądem polubownym dotyczące sporów uchwałowych nie są obecnie często spotykane w praktyce, ale wprowadzone zmiany stanowią pierwszy krok w stronę upowszechnienia i umożliwienia rozwoju arbitrażu korporacyjnego w Polsce.

NOWELIZACJA Z LISTOPADA 2019 R.

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁴⁹ ustawodawca wprowadził ostatnią, jak dotąd, zmianę w treści przepisów części piątej Kodeksu postępowania cywilnego. W art. 1214 § 1 k.p.c., dotyczącym uznania krajowego wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej, wykreślony został fragment „wydanym na posiedzeniu niejawnym”, znajdujący się na końcu przepisu. Zmiana ta weszła w życie w dniu 7 listopada 2019 r. Obecnie art. 1214 § 1 k.p.c. stanowi, że o uznaniu wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej, nienadających się do wykonania w drodze egzekucji, sąd orzeka postanowieniem. Pierwotna treść projektu ustawy nie przewidywała nowelizacji art. 1214 § 1 k.p.c.

W doktrynie wskazuje się, że wprowadzona zmiana ma charakter porządkujący wobec wejścia w życie w dniu 21 sierpnia 2019 r. art. 148 § 3 k.p.c. – który znajdzie zastosowanie w postępowaniu homologacyjnym na mocy art. 1213¹ § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. – wprowadzającego ogólną zasadę uprawniającą sąd do wydawania postanowień na posiedzeniu niejawnym⁵⁰. Należy podkreślić, że przed wejściem w życie art. 148 § 3 k.p.c. wydanie postanowienia na posiedzeniu niejawnym było dopuszczalne wyłącznie w sytuacji, gdy przepis szczególny tak stanowił. W obecnym stanie prawnym nie jest trafny pogląd, zgodnie z którym ogólne zasady

⁴⁸ A. Szumański, *Zmiany...*, s. 14.

⁴⁹ Dz.U. 2019, poz. 1469.

⁵⁰ S. Sołtysik, *Komentarz do art. 1214*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Ryłski, Legalis 2022, Nb 4.

dotyczące wydawania postanowień (w tym art. 148 § 3 k.p.c.) znajdują zastosowanie do art. 1214 § 1 k.p.c., ale na mocy art. 13 § 2 k.p.c.⁵¹. Wydaje się, że w świetle art. 1213¹ § 2 k.p.c. – który stanowi, że do postępowania o uznanie albo stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej stosuje się odpowiednio przepisy o apelacji – odwołanie do art. 13 § 2 k.p.c. nie jest konieczne, skoro odpowiednio stosowany art. 391 § 1 k.p.c. bezpośrednio odsyła do art. 148 § 3 k.p.c. Pogląd ten zdaje się być spójny ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy⁵². Należy jednak zaznaczyć, że gdyby art. 1213¹ § 2 k.p.c. uległ derogacji, to art. 148 § 3 k.p.c. wciąż znalazłby zastosowanie w postępowaniu homologacyjnym – wówczas jednak na podstawie art. 13 § 2 k.p.c.

PODSUMOWANIE

Na mocy nowelizacji przepisów części piątej Kodeksu postępowania cywilnego w latach 2017–2019 podwyższony został standard poziomu ochrony konsumentów w postępowaniach przed sądem polubownym i w postępowaniach homologacyjnych, wprowadzono zmiany mogące przyczynić się do rozwoju i zwiększenia liczby postępowań prowadzonych w ramach tzw. arbitrażu korporacyjnego oraz uporządkowano kwestie proceduralne związane z wejściem w życie w sierpniu 2019 r. obszernej nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego. Wprowadzone zmiany należy ocenić pozytywnie. Nie oznacza to, że nie wywołują one problemów związanych z ich stosowaniem, ale korzyści spowodowane analizowanymi nowelizacjami zdają się przeważać nad trudnościami związanymi z użyciem nowych przepisów. Chociaż część tych regulacji nie jest często wykorzystywana w praktyce, wprowadzone zmiany stanowią krok w dobrym kierunku. Ustanowiły one fundamenty, na których możliwy jest dalszy rozwój arbitrażu w Polsce, przede wszystkim korporacyjnego i konsumenckiego.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

- Bilewska K., *Nowe otwarcie w polskim arbitrażu korporacyjnym*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2022, nr 29.
- Budniak-Rogała A., Marszałkowska-Krześ E., *Zdatność arbitrażowa – uwagi wybrane na tle nowelizacji ustawy z 31.07.2019 r.*, [w:] *Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie*, red. M. Dumkiewicz, J. Szczotka, K. Kopa-czyńska-Pieczniak, t. 2, Warszawa 2020.

⁵¹ Por. R. Morek, A. Budniak-Rogała, *Komentarz do art. 1214*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Legalis 2021, Nb 3.

⁵² W uchwale z dnia 28 września 2016 r. (III CZP 40/16, LEX nr 2113364) Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis art. 1213¹ § 2 k.p.c. uzasadnia odpowiednie stosowanie art. 391 § 1 k.p.c.

- Chyla Ł., *Reforma KPC w zakresie zdolności arbitrażowej sporów uchwałowych*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2019, nr 3.
- Chyla Ł., *Remarks on the Current Situation of Polish Intra-corporate Dispute Arbitration as to Compared to German and Italian Equivalents*, „Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools” 2020, vol. 40(4), DOI: <https://doi.org/10.33531/farplss.2020.4.6>.
- Chyla Ł., *Uwagi odnośnie do reformy polskiego prawa arbitrażowego w zakresie sporów wewnątrz-korporacyjnych – część I*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2021, vol. 37, DOI: <https://doi.org/10.19195/1733-5779.37.17>.
- Chyla Ł., *Uwagi odnośnie sytuacji arbitrażu wewnątrz-korporacyjnego w Polsce dwa lata po reformie*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, nr 3.
- Chyla Ł., *Zdatność arbitrażowa sporów uchwałowych w Polsce po nowelizacji KPC na tle wybranych zagranicznych porządków prawnych*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, nr 3.
- Chyla Ł., Glinka J., *Zdatność arbitrażowa sporów uchwałowych w wybranych zagranicznych porządkach prawnych*, „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” 2017, vol. 21, DOI: <https://doi.org/10.19195/1733-5779.21.6>.
- Ereciński T., Weitz K., *Sąd arbitrażowy*, Warszawa 2008.
- Guzik B., *Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących zaskarżenia uchwał zgromadzenia wspólników i walnego zgromadzenia po 8.9.2019 r.*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2021, nr 1.
- Historia Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w Sporach Uchwałowych zza kulis, czyli dlaczego i jak powstał Regulamin Uchwałowy*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2022, nr 29.
- Kąkolecki A., Nowaczyk P., *Źródła prawa, wytyczne, regulaminy*, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 8: *Arbitraż handlowy*, red. A. Szumański, Legalis 2015.
- Kuratowski R., *Sądownictwo polubowne. Studium teoretyczno-praktyczne z uwzględnieniem prawodawstwa, obowiązującego w trzech dzielnicach Rzeczypospolitej, i polskiego Kodeksu postępowania cywilnego z roku 1930*, Warszawa 1932.
- Łabno M., *Skuteczność skarg o uchylenie wyroków sądów polubownych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2022, nr 4.
- Mędrala M., *Zapis na sąd polubowny w sprawach z zakresu prawa pracy*, „Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej” 2007, nr 1.
- Misztal-Konecka J., *Komentarz do tytułu pierwszego części piątej k.p.c.*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis 2020.
- Morek R., Budniak-Rogała A., *Komentarz do art. 1214*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Legalis 2021.
- Orzeł-Jakubowska A., *Komentarz do art. 1161*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2022.
- Orzeł-Jakubowska A., *Komentarz do art. 1164*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2022.
- Popiołek W., *Zdatność arbitrażowa sporów o prawa majątkowe*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 6.
- Ryszkowski K., *Disputes Related to the Company's Relationship in Arbitration Proceedings in the Light of the Amendments to the Polish Code of Civil Procedure from 2019*, “*Cadernos de Direito Actual*” 2020, vol. 14.
- Ryszkowski K., *Spory ze stosunku spółki w postępowaniu przed sądem polubownym w świetle nowelizacji KPC*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2020, nr 2.
- Skowron R., *Arbitration in Employment Disputes – de lege ferenda Comments 15 Years after Arbitration Clauses in Employment Relations Have Been Introduced in the Civil Procedure*, „*Acta Iuris Stetinensis*” 2020, vol. 31(3), DOI: <https://doi.org/10.18276/ais.2020.31-06>.
- Sołtyś S., *Komentarz do art. 1214*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2022.

- Szłęczak A., Pałubicki R., *Pozasądowe sposoby rozwiązywania sporów pracowniczych. Uwagi ogólne*, [w:] *Pozasądowe sposoby rozwiązywania sporów pracowniczych*, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Antolak-Szymanski, Warszawa 2015.
- Szumański A., *Czy jest w Polsce kryzys arbitrażu handlowego?*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 2.
- Szumański A., *Wypowiedź na seminarium naukowym „Nowe granice arbitrażu” zorganizowanym w dniu 3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25.
- Szumański A., *Zmiany polskiego prawa arbitrażowego w zakresie arbitrażu korporacyjnego*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2020, nr 7.
- Tujakowska A., Olechowski M., *The Latest Changes in Polish Civil Procedure – An Opportunity for Arbitration?*, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25.
- Weitz K., *Komentarz do art. 1157*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego – komentarz*, t. 6: *Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy)*, red. T. Ereciński, LEX/el. 2017.
- Więzowska-Czepiel B., *Nowe uregulowania sądownictwa polubownego w sporach wynikających z umów, których stroną jest konsument*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2017, nr 3.
- Wiśniewski A.W., *Zdolność i zdatność arbitrażowa*, [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 8: *Arbitraż handlowy*, red. A. Szumański, Warszawa 2015.
- Zapis dyskusji w ramach seminarium naukowego „Nowe granice arbitrażu”, zorganizowanego w dniu 3 grudnia 2019 r. na Uniwersytecie Warszawskim, „Biuletyn Arbitrażowy” 2020, nr 25.
- Ziemblicki B., *Going Online – Is the World Ready to Replace Litigation with Online Dispute Resolution Mechanisms?*, „Wroclaw Review of Law, Administration & Economics” 2015, vol. 5(2), DOI: <https://doi.org/10.1515/wrlae-2015-0034>.
- Żukrowska M., *Spory uchwalowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 1*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, nr 7.
- Żukrowska M., *Spory uchwalowe w postępowaniu arbitrażowym w świetle nowelizacji art. 1157 i 1163 k.p.c. oraz Regulaminów SA KIG i SA Lewiatan, cz. 2*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2021, nr 8.

NETOGRAFIA

- Durbas M., Kos R., *Important Changes to Arbitration of Corporate Disputes Introduced*, 7.11.2019, <https://www.lexology.com/commentary/arbitration-adr/poland/kubas-kos-gakowski/important-changes-to-arbitration-of-corporate-disputes-introduced> (dostęp: 12.07.2022).
- Kocur M., *Kilka uwag do najnowszej zmiany przepisów dotyczących arbitrażu*, 14.08.2019, <https://www.linkedin.com/pulse/kilka-uwag-do-najnowszej-zmiany-przepis%25C3%25B3w-dotycz%25C4%2585cych-michal-kocur/?trackingId=75SrA607m4T0S%2FqI8o6cyA%3D%3D> (dostęp: 12.07.2022).
- Park J.Y., Choi J.H., *The Issue of the Seat of Arbitration in ODR Arbitration*, 2020, <http://arbitration-blog.kluwerarbitration.com/2020/08/05/the-issue-of-the-seat-of-arbitration-in-odr-arbitration> (dostęp: 12.07.2022).
- Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, *Zdatność arbitrażowa – ważna zmiana przepisów w KPC!*, 12.08.2019, <https://sakig.pl/aktualnosci/zdatnosc-arbitrazowa-zmiana-przepisow-w-kpc> (dostęp: 12.07.2022).
- Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/4169A98E5E473726C1257FD9002D8320/%24File/630-uzasadnienie.docx> (dostęp: 12.07.2022).

AKTY PRAWNE

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich) (Dz.Urz. L 165/63, 18.06.2013).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich) (Dz.Urz. L 165/1, 18.06.2013).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2022, poz. 1360, ze zm.).

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2021, poz. 1805, ze zm.).

Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz.U. 2016, poz. 1823).

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1469).

Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz.U. 2019, poz. 1495).

ORZECZNICTWO

Postanowienie SN z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 670/09, LEX nr 589813.

Uchwała SN z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 13/09, LEX nr 493962.

Uchwała SN z dnia 28 września 2016 r., III CZP 40/16, LEX nr 2113364.

Wyrok SA w Warszawie z dnia 30 września 2020 r., VII AGa 2119/18, LEX nr 3160237.

ABSTRACT

Since the regulation of the basic rules regarding arbitration and the relationship between an arbitral tribunal and a state court in the fifth part of the Polish Civil Procedure Code in 2005, these provisions have been amended eight times so far. The last three amendments occurred in 2017–2019. In this study, the author cites the wording of the amended provisions, analyzes their importance and usefulness in practice a few years after their entry into force, and recalls the views concerning the new regulations expressed in the legal doctrine, and also points to a positive assessment of the introduced amendments and stresses that they enable the development of arbitration in Poland, primarily corporate and consumer arbitration.

Keywords: arbitration; amendment; arbitral tribunal; corporate arbitration; consumer arbitration

ABSTRAKT

Od czasu uregulowania w części piątej Kodeksu postępowania cywilnego podstawowych zasad dotyczących arbitrażu i relacji między sądem polubownym a sądem państwowym w 2005 r. przepisy te były dotychczas nowelizowane osiem razy. Trzy ostatnie zmiany miały miejsce w latach 2017–2019. W niniejszym opracowaniu autor przytacza treść znowelizowanych przepisów, analizuje ich znaczenie i użyteczność w praktyce kilka lat po wejściu w życie oraz przywołuje poglądy przedstawicieli nauki odnoszące się do nowych regulacji, a także wskazuje na pozytywną ocenę wprowadzonych zmian i zaznacza, że umożliwiają one rozwój arbitrażu w Polsce, przede wszystkim korporacyjnego i konsumenckiego.

Słowa kluczowe: arbitraż; nowelizacja; sąd polubowny; arbitraż korporacyjny; arbitraż konsumencki